

دىرۆكا ئەدەبىياتا كلاسىكا سویدی

ئامادەكرن: سادق سالج (بابن جەنگوى)

كەفرىن رۇنى (Rune Stones)

ئەدەبىياتا سویدی ھەقىقىي ئەدەبىياتا گەلەك
وولاتىن ئەورۇپى ژ دەقن داستانى و مەزھەبى دەست
ب گەشەكرنى و پىشقەچوونى كرى يە و د قۇناغىن جودا
دا ل بن كارىگەرى يا بزاڧا ئەدەبىياتىن ھەك رىنىسانس،
رۆشەنگەرى و پۇمانسىزمى دا بوويە.
د فى بابەتى دا ب رەنگەكى كور دى ل سەر قۇناغىن
نقىسەرىن كلاسىكىن سویدی پراوستىن:

۱- ئەدەبىياتا سویدی ژ چەرخىن كەفن ھەتا چەرخىن
ناڧەراست. (چەرخى ۱۵)
دەقن ئەفسانەبى و ڧاكىنگى.
ئەدەبىياتا زارەكى و داستانى:

ل سەردەمى ڧاىكىنگا دا چىرۆك و ئەفسانە ب شىوازى
زارەكى د ھاتنە ڧەگۇھاستن. ئەڧ دەقە پىك د ھاتن ژ
سرودىن لەھەنگى و ھەلبەستىن داستانى و چىرۆكىن
سەبارەت ب خوداڧەندىن نەروىژى.

- كەفرىن رۇنى (Rune Stones):

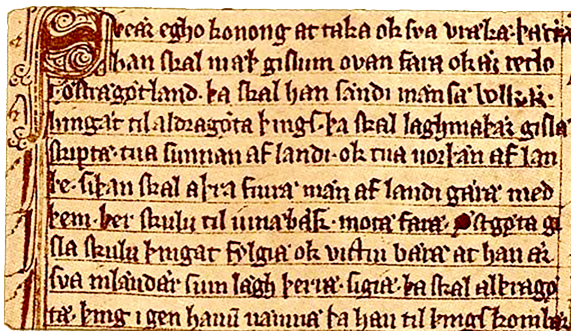
ھندەك ژ دەقن كەفن بىن سویدی كو ل سەر كەفرىن
رۇنى ھاتىنە نەخشاندىن بىن ماينەڧە كو نوئەراتيا
ڧۆرمەكى دەستپىكا زمانى سویدی يە.

قۇناغا چەرخى ناڧەراست (۱۲-۱۵)

ل گەل ھاتنا ئابىنى مەسىحەتنى ئەدەبىياتا سویدی ژ
شىوازى زارەكى بەر ب شىوازى نقىسكى ڧە چوو و زمانى
لاتىنى ژ بۇ نقىسىنا دەقن ئابىنى ھاتە بكارئىنان.

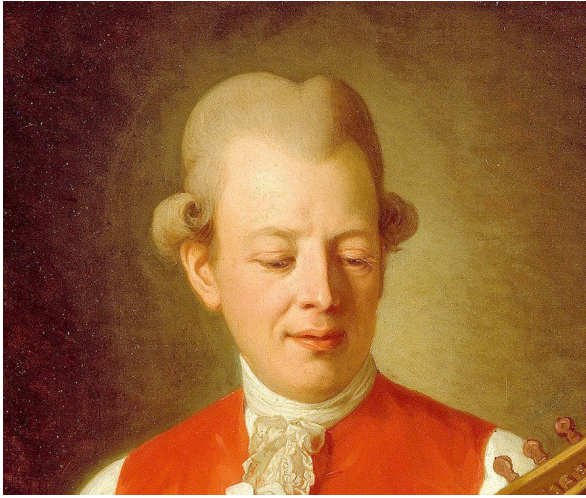
- ئىكەمىن بەرھەمى سویدی:

ل چەرخى ۱۳ ئىكەمىن دەقنى ئەدەبى ب زمانى
سویدی ھاتى يە نقىسىن (Västgötalagen) كو ئىكەمىن
دەڧا ياساى سویدی بوو.

(Västgötalagen) ئىكەمىن دەڧا ياساى سویدی

کارل میشل بیلمان (Carl Michael Bellman)

۲-رئیسانس و چەرخى ۱۷ئى-دەستپىكا ئەدەبىياتا مۆدېرنا سویدی.

رئیسانس ل سوید (چەرخى ۱۶ و ۱۷) -
 - ھاتنا بىرۆكەيا رېئیسانسى بۆ سوید لە چەرخى ۱۶ و ۱۷ئى بوو، كو ئەف چەندە بوو ئەگەرا وەرگىرانا دەقین کلاسیک و پىشقه چوونا ئەدەبىياتا زانستى.
 - ئىكەمىن وەرگىرانا پەرتووكا پىرۆز ئەنجىلى بۆ سەر زمانى سویدی ل سالا ۱۵۴۱ئى بوو.
 ئىك بۆ ژ گرنگترىن پىشكەفتىن ئەقى قوناغى، پۆلەكن سەرەكى ھەبوو ژ بۆ ستانداركرنا زمانى سویدی.
 جۆرج ستىرنھىلم (Georg Stiernhielm) - وەك بابى ھەلبەستا سویدی د ھىتە ناقرن
 - ئىك ژ شاھكارىن وى ب ناقى ھىركولىس (Hercules) كو ئىكەمىن ھەلبەستقان بوویە ژ ستاىلى ھەلبەستا لاتىنى د زمانى سویدی دا بكارىناىە و بناغى ھەلبەستا کلاسیكى ل وى وەلاتى دامەزراندى یە.

جۆرج ستىرنھىلم (Georg Stiernhielm)

خوہ دا ژيانا خەلكن نۆرمال و ھەژار و ھەلكەفت و مۆزىكا جاددەيىن ستوكھۆلمى وىنە دكرن و ھەتا نوکە ژى ب ئىك ژ كەسايەتییىن ديارىن ئەدەبىياتا سویدی د ھىتە ناقرن.

۴-چەرخى نۆزدە- سەردەمى رۆمانسىزم و پىالیزمى ل سوید:

رۆمانسىزم ل سویدی (دەستپىكا چەرخى ۱۹)
 - دەستپىكا چەرخى نۆزدى گرنكى ب سرۆشت و ھەستىن تاكەكەسى و ئەفسانەيىن نەتەوہى ھاتىنەدان.
 - ھەلبەستقانىن ئەقى قوناغى ھەولپىن وان ژ بۆ زندىكرنا كەلتوور و شوناسا نەتەوہى بوونە.
 ئىسایاس تىگنېر (Esaias Tegnér) مەزنترىن ھەلبەستقانى رۆمانسى سویدە
 - ئىك ژ بەرھەمىن وى يىن ھەرى گرنگ فرىتئوس ساگا (Frithiofs saga) یە، ئەف بەرھەمى وى یىن داستانى ژ ئەفسانەيا نورسى (Norse myths or sagas) ئىلھام

ئىسایاس تىگنېر (Esaias Tegnér)

۳-چەرخى ۱۸ئى سەردەمى پۆشەنگەرى و ئەدەبىياتا ناسیونالیستى.

تایبەتمەندىيىن سەرەكىنە د ئەقى قوناغى دا:
 - پىگرى ل سەر عەقلانىەت و زانست و فەلسەفى بوو.
 - ھەروەسا گەشەكرنا شانۆنامى و ھەلبەستىن كو ب شىوازی پەخنەيا جقاكى و تەنزى د ھاتنە نقىسىن.
 كارل میشل بیلمان (Carl Michael Bellman)
 ھەلبەستقانى نىشتىمانى سوید
 - بەرھەمى وى یىن ھەرى ب نافودەنگ (Fredmans epistlar و Fredmans sånger)، بیلمان د ھەلبەستىن

ئاگوست ستړىنبرگ (August Strindberg)

وەرگرتى يە و کاریگەریه کا مەزن ل سەر ئەدەبیاتا سویدی یا هەبوویه.

ریالیزم ل دووماهی یا چەرخى ۱۹ئى ئاگوست ستړىنبرگ (August Strindberg) سەرکیشى ئەفى قوناغى بوو.

- نافىرى ئىک ژ نافدارترین شانۆنامەنقىسى جیهانى بوو، کو کاریگەریه کا هەرى زىده ل سەر شانۆگەریا مۆدیرن هەبوو.

- ژ بەرهمین وى یین گرنگ: ئۆده یا سۆر (Röda rummet) ئیکەمین پۆمانا ریالیزما سویدی.

- شاجوان ژولى (Fröken Julie) ئىک ژ نافدارترین شانۆنامەیا دەروونی جیهانى یە.

- باب (Fadern) شانۆنامەک سەبارەت ب بەرهمەنگارى یا ژن و میران.

۵-دەستپىکا چەرخى بیستى- ریالیزما جفاکی و نۆبیلیستان. سەلما لاگروف (Selma Lagerlöf) ئیکەمین ژنا کو خەلاتى

نویلا ئەدەبى وەرگرتى لسا ۱۹۰۹ئى.

- بەرهمین نافدارین وى پىک د هین ژ: روودائین

سەرووسەمەرەییین نیلس هولگیرسون (Nils Holgersson)

ئەوى د چیرۆکین خوه دا تیکەلەیهک ژ ریالیسم و ئەفسانەیی پیشکەش دکر، پۆلهکى گرنگ ژ بو ناسینا ئەدەبیاتا سویدی ل جیهانى گىرا.

هالمار سویدیربرگ (Hjalmar Söderberg)

- ئىک ژ بەرهمین وى یین هەرى دیار ب نافى دکتۆر

گلاس کو ئىک ژ گرنگترین پۆمانین دەرووناسی و جفاکی یە د ناف ئەدەبیاتا سویدی دا.

ب گشتى ئەدەبیاتا کلاسیکا سویدی رییه کا دوور برى یە لى گەلەک پیشفەچوون و سەرکەفتین مەزن ب دەستفە

ئیناینه. ژ ئەفسانەیی زارەکی و داستائین نوس هەتا د گەهیتە بەرهمین فەلسەفا پۆشەنگەری و شانۆنامەیی

مۆدیرن، ئەفى وەلاتى هەندەک نقىسەرین ئافراندين کو نه ب تنى د ئەدەبیاتا ئەسکەندینا قى دا کاریگەر بووینە بەلکو

کاریگەری یا خوه ل سەر ئەدەبیاتا جیهانى ژى کریه. ئەفرۆ ل ئەفى وەلاتى نقىسەرین مینا ستړىنبرگ و لاگروف

(Strindberg och Lagerlöf) هەنە و هەتا ئەفرۆ ژى نقىسەر و هونەرەند ئیلهامى ژى وەرەگرن.

سەلما لاگروف (Selma Lagerlöf)

هالمار سویدیربرگ (Hjalmar Söderberg)